

TABOR

Posamezna številka:

1 krono.

TABOR izhaja vsak dan, razen nedelje in praznikov, ob 11 uri zjutraj. Redna izdajateljica je dr. Korošec. Založnik: dr. Korošec. Tiskovnica: Tiskarna "Slovenec" v Mariboru. Cena: 1 krona. Prejemniki: 100.000. Številka: 214. Leto: II. Maribor, petek 23. septembra 1921.

Posamezna številka:

1 krono.

UREDNISTVO se nahaja v Mariboru, Jurskova ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon intern. št. 276. UPRAVA se nahaja v Jurškovi ulici št. 4, prilikje, čeno. Telefona št. 24. BHS poštnoobkrožni znak št. 11781.

Na naročila brez denarja se ne vstra. — Nakladnik se ne vrstoje.

Leto: II.

Maribor, petek 23. septembra 1921.

Številka: 214.

Kazen krivcem.

Tako je zavpil na ptujskem shodu dr. Korošec. Doktor rimske teologije je govoril (citirano po »Slovenec« z dne 20. t. m.): »Svoboda mišljena pri nas ni več zagarantirana... Katoliško učiteljstvo in uradništvo mora hoditi trnjevo pot mučnikov... Ko bo prišel naš čas bo prvo, da popravimo krivice, ki se jim sedaj godijo in da brez omeje in asmiljenja kaznujemo one, ki teptajo svobodo mišljenja! Mi bomo spoštovali vsako drugo prepričanje, če ono oseba, ki sedaj divja proti našim ljudem, ne sme in ne bo pardonat! V tem oziru mora kaznovalna pravica biti slepa in brez srca«. Te besede je »Slovenec« ponatisnil z debelimi črkami, da jih opazijo tudi oni, ki imajo morebiti boljše pojme o rimski moralnosti. Svoboda mišljenja! Bili so časi, ko smo se borili za njo, kakor za vsakdanji kruh. Ali niso bili klerikalci tisti, ki so jo teptali? Ali si slišal pred letom 1918. iz klerikalnih ust besede, da je treba spoštovati svobodo mišljenja? Svobodomisli se propagirali takrat strupeno in jo zastopajo še danes. Nikjer nismo slišali, da uradnik ali učitelj ne smeta biti klerikalnega svetovnega naziranja. Samoumevno je, da v službi ne sme biti eksponent klerikalne stranke. Bevskanje o mučnikih je navadna demagoška fraza. In sedaj kaznovalna pravica! Če obstoja pravica maščevati se nad drugimi, kje je maščevanje nad Sušteršič—Lampefovo diktaturo v kranjskem šolstvu, ki se je ogabila celo dr. Kraku?! Ali mislite, da so pozabljeni slučaj, ko sta bila prestavljena zaradi liberalnega mišljenja zakona-učitelja vsak v drugi kraj? Kje je bila v tistih časih klerikalna svoboda mišljenja? Neverjetno je, s kakim cinizmom zagovarjajo rimski reakcionarij v Sylabusu prokleta svoboda tiska in svoboda mišljenja! In če kličemo kazen in osveto nad svobodomiselnim učiteljstvom ter napravljajo iz šolstva samo vprašanje trenutne moči, ali s tem ne izzivajo sami morebitne »kaznovalne pravice« nad ekspONENTI prejšnjega hlapčevskega režima? Radi verujemo, da oni čakajo, ko bo prišel naš čas. Saj je vsa njihova borba za avtonomijo zgolj borba za klerikalno politično diktaturo. Besede o slepi in brezsrčni kazni nas niso začudile; boljše viki so gotovo običajni klerikalno šolo tolerance in ljubezni do bližnjega. Čas bi že bil, da bi naša inteligenca opustila sedanjo brezbriznost in posegla v naše javno življenje s krepko svobodomiselnimi akcijami. Treba je res ločiti duhove in razčistiti načela, zakaj daleč smo že prišli, da si klerikalne srake nadevajo pavovo perje »svobode mišljenja« in se v svojem cinizmu bahajo s — »svobodomiselnostjo«.

Madžari in Slovanstvo.

Bivši minister zunanjih zadev dr. Gustav Gratz je objavil v »Pester Lloyd« članek, v katerem skuša opredeliti bodoče razmerje med Madžari ter severno in južno slovanstvo državo: Češkoslovaško in Jugoslavijo. Dr. Gratz pravi, da češki zgodovinarji smatrajo za največjo narodno nesrečo, ker so Madžari naselili nižavo Srednje Donave in Tise. S tem je bil zabiti klin med severne in južne Slované. Samostalnost Madžarske je vzbudila v Slovanih po njihovem preporodu v 19. stoletju neprijeten, skoraj neznošen čut, s katerim mora madžarska politika računati tudi v bodočnosti. Če bi Madžari vodili najmiroljubnejšo politiko, kakor je sploh mogoča, bi težko bila odpravljena s sveta težnja, da bi si severni in južni Slovan podali roke preko no-

Opasen položaj v Nemški Avstriji.

TIP Dunaj, 22. sept. Prvotna delna stavka dunajskih železničarjev se je poostrišla v splošno stavko in se širi tudi po progah izven Dunaja, tako da je glavno mesto popolnoma odrezano od sveta. Vodstvo stavke so prevzeli radikalni elementi, vsled česar dobiva vedno bolj resno lice. Položaj Avstrije je vsled tega silno kočljiv, ker obstoja možnost, da madžarski ustaši obnove svoje napade preko Burške ter vderejo v Avstrijo. Vlada se polasča nemir ter je pripravljena ugoditi delnim zahtevam stavkajočih. Zdi pa se, da nekaterim ne gre samo za zboljšanje gmotnega položaja, ampak da zasledujejo še druge, politične cilje, ter da

vsled tega ne bo prišlo tako lahko do sporazuma.

TIP Gradec, 22. sept. Iz Dunaja poročajo, da so stavkajoči železničarji naskočili in zavzeli vse dunajske postaje ter tako onemogočili vsako motenje splošne stavke.

TIP Gradec, 22. sept. Vlaki iz Jugoslavije prihajajo samo do sem. Brzovlaki se do Brucka, zdi pa se, da se namerava jo tudi železničarji v Brucku pridružiti stavkajočim. Mogoče je tudi, da stopijo v stavko tudi tukajšnji železničarji. Agitacija za stavko je velika. Odločitev, bo padla najbrže tekom današnjega dne.

Popolen neuspeh Protičeve akcije.

TIP Beograd, 22. sept. Glavni namen Protičeve akcije je bil razbiti radikalno-demokratsko koalicijo, a ravno ta glavna namera se mu je popolnoma ponesrečila. Danes se že lahko z vsoto gotovostjo povdari, da bosta radikalna stranka pod vodstvom starega in izkušenega Pašića ter demokratska stranka delali tudi v bodoče skupno. Odnosaji med obema strankama se zadnje dni celo zboljšujejo, kar nam dokazuje najbolj jasno to, da se je ideja ustanovitve skupnega odbora

obeli parlamentarnih klubov sprejela z odobravanjem istotako s strani demokratov kakor tudi radikalcev. Odbor se forej osnuje. Namen odbora bo voditi edinstvene politične akcije in reševati medsebojne odnose med obema strankama. Sejam odbora bodo prisostvovali tudi ministri obeh strank, posebno kadar bo šlo za njihove resorte. Istotako pa so Protičevu akcijo odklonili tudi muslimani in samostojni kmetje.

Odnosaji med Nemčijo in Rusijo.

DKU Moskva, 20. sept. (Brezlično.) Predsednik vseruske osrednje izvrševalne komisije Kalinin je včeraj sprejel zastopnika Nemčije Wiederfelda, ki mu je izročil svoje poverljive listine. Pri tem je v svojem govoru naglašal, da vsa Nemčija čuti zadovoljstvo, ker so zopet v polnem obsegu vspostavljeni odnosaji med Rusijo in Nemčijo. Če bomo znali združiti organi-

zatorične in tehnične izkušnje, ki jih ima Nemčija, s prirodnim bogatstvom Rusije, bodeta obe državi uživali velike koristi. Kalinin je izjavil v svojem imenu in v imenu vlade, da je pripravljen z vsemi sredstvi krepiti in razširati obstoječo gospodarsko zvezo med obema državama in je prepričan, da tudi nemškega zastopnika vodijo isti nameni.

Zgradba železniške zveze Krapina—Rogatec.

LDU Zagreb, 21. sept. Ker so se v javnosti začeli glasovi, da je iz investicijskega programa državnega posojila izostal načrt graditve proge Krapina—Rogatec, se je pokrajinski namestnik Juraj De-

metrovič obrnil na finančnega ministra, ki ga je poblastil, da sme izjaviti, da bo zgradba te proge na vsak način zaimčena s posojilom.

Skupščina zemljoradniške stranke.

LDU Beograd, 21. sept. Meseca oktobra bo v Beogradu skupščina zemljoradniške stranke, katere se udeležje delegati iz vse države. Na tej skupščini se bo določil program delovanja stranke v parlamentu ter se bo določilo njeno stališče napram vladi.

Prepoved doseljevanja Rusov iz Madžarske.

LDU Beograd, 21. sept. Minister za notranje stvari je na podlagi odloka ministrskega sveta prepovedal naseljevanje v naši državi vsem onim ruskim beguncem, ki so bili nekaj časa na Madžarskem.

šina. Z Nemci kakor tudi z Madžari bo vlada vsekakor postopala po načelih pravičnosti in humanitete. Narodne manjšine morajo imeti zavest, da je Češkoslovaška končnoveljavno konstituirana država in je najbolje, da se odrečejo iredentskim idejam in da zapuste taktiko rekriminacij.

LDU Praga, 21. sept. V Pragi se je te dni proslavila triletnica zmage na Dosso alto, pri kateri se je proslavila 6. češkoslovaška divizija, posebno pa njen 30. polk, ki je izvršil napad. Pri včerajšnji proslavi je 30. polk dežliral pred generalnim vojnim inspektorjem Macherjem in italijanskim vojnim atašejem, polkovnikom Vecchiavellijem.

Iz zasedanja zveze narodov.

DKU Zeneva, 21. sept. Na današnji seji Zveze narodov je naznanil predsednik, da konča s prihodnjim tednom zasedanje zveze. Nato se je sprejelo poročilo 6. komisije, ki priporoča ustanovitev od Turkov nezavisne armenske pokrajine. Kot zadnja točka dnevnega reda je bilo sprejeto poročilo komisije za osnovanje mednarodne organizacije duševnih delavcev, katero naj bi izdelala posebna, iz 12 članov obstoječa komisija.

Papež za pomoč Rusiji.

DKU Zeneva, 21. septembra. V svoji poslanici, ki jo je poslal zvezi narodov, apelira papež s toplimi besedami na zvezne člane, naj hitro in z uspešnimi sredstvi priskočijo na pomoč nesrečnemu ruskemu narodu.

habljene Madžarske. Tendence, ki izvirajo iz te težnje, ne pomenijo, da bi Slovani hoteli uničiti Madžare; dovolj je, ako hočejo podkopati njihovo neodvisnost in napraviti iz njih državo druge vrste, ki bi bila izročena nadvladi sosedov z juga in severa. Pisec sicer ne trdi, da bi ta težnja obvladala sedanje voditelje obeh držav, — ali vsaj ne more tega dokazati. Sicer pa dokazi niti niso potrebni. Dovolj je, če take težnje predstavljajo naravno ali vsaj verjetno možnost, da za madžarske politike nastane dolžnost, bedeti zvesto na straži za neodvisnost in suverenost lastne države. Pred vojno sta služila za odklonitev te nevarnosti dva načina. Prvi — in tega so se tudi posluževali — je skušal omejevati kulturne in gospodarske potrebe Slovanov, da bi si ne opomogli, se ojačili in si pridobili neodvisnost. Druga politika, ki je bila mogoča, bi morala pridobiti Slované in pretvoriti avstro-ogrsko monarhijo v srednjeevropske Zedinjene države ter si na ta način zasigurati odločilen vpliv pri njihovem razvoju.

Danes mora Madžarska računati s tem, da je politično ojačenje in politična neodvisnost teh narodov gotovo dejstvo. Bilo bi brezsmiselno, če bi hotela madžarska politika zgodovinski razvoj privedi na drugi tir. Za to so njene moči preslabe in nikdo ni upravičen, spravljati narod v nevarnost, da izkrvavi za nedosežne cilje. Lahko pa dela na to, da bi se razvoj približal onemu stanju, ki bi nastalo, ako bi Avstrija in Ogrska na drug način postopali proti Slovanom. To bi pomenilo, da bi morali zavreči vse puštolovske načrte, če hočemo, da bi bilo Slovanstvo zopet plačeno. To bi pomenilo, da si moramo klub vsemu spoštovanju do politične neodvisnosti in samostalnosti onih držav prizadevati, da vrnemo slovanem narodom za ceno njihove neodvisnosti poprejšnje gospodarske koristi. To bi tudi pomenilo, da moramo polagoma odstranjevati nasprotja v zunanji in notranji politiki ter ustvarjati mirnejše in znošnejše ozračje.

Tako madžarski politik. Dobro je, da Madžari uvidevajo, da morajo računati z dvema slovanškima državama, med katerima leži Madžarska kakor neljubji klin. Razmerje med Madžari in Slovanstvom se bo moralo razčistiti. Izvajanja dr. Gratz dokazujejo, da Madžari še vedno bolehalo na stafi megalomaniji in da si ne morejo zamišljati Srednje Evrope brez nemško-madžarske nadvlade. V tem oziru jih čakajo daljnja razočaranja. Upamo, da se bodo še sprijaznili z dejstvom, da so mali, zapuščen narod, ki je preživel svojo slavo. Odslej bo za nje v precejšnji meri odločilno to, kar bodeta hotela sosedda z juga in severa. Vsekakor neprijetna zavest! Toda čas se izpreminja in če se mu Madžari ne morejo prilagoditi, so dovolj široke stepe v Madžuriji.

Ako hočete, da bo imela naša država dober promet, podpisujte državno posojilo!

Prva obrtna razstava v Mariboru.

Matevž Stauber. Stavbeni in galanterijski strugar. Vdeležil se je razstave pod št. 60. s svojimi ličnimi izdelki, ki pričajo o prvovrstni zmožnosti. V njegovi delavnici se izdelujejo razne kuhinjske strugane potrebščine, lesene žlice in kuhovnice, ko-

ovratni, keglji in kroglice itd. Sploši sprejema naročila na vsa lesena, roževinasta in koščena strugarska dela, kakor tudi reparaure palic, pip itd., izdeluje okraske, kakor jelenove glave itd., ter zamaške za sode. V zalogi ima tudi stalno večjo množino raznih navedenih predmetov.

Atelje Makart.

Fotografično podjetje.

Podjetje za moderno fotografično umetnost, povečavo in slikarstvo je bilo ustanovljeno l. 1909. v Mariboru ter si je že tekom prvih dveh let pridobilo tako v mestu, kakor po celi deželi toliko slovesa, da se je moralo povečati. V Götzovi dvorani razstavljena dela so umetniški odlični različne izvedbe. Posebno pa so vredne omembe neprekosljive radirunge ozadij. Posnemki so namreč napravljeni pred neposlikanim ozadjem in so ozadja izdelana po prilagoditvi na poseben način radiranja, ki je lasten izum podjetja. Atelje je v Gosposki ulici.

Drava.

Lesna industrijska delniška družba.

Družba je bila ustanovljena l. 1919. ter se je v tem kratkem času razvila v naše največje podjetje te vrste na severu. Njena glavnica se je od prvotne tako zvišala, da znaša danes že 10.000.000 K. Podjetje se deli v tri oddelke: v parno žago Maribor-Fraštajn, tovarno za upognjeno pohištvo v Zbelovem ter v strojno mizarstvo v Mariboru. Podjetje izdeluje vsakovrsten rezan in tesan les ter ima za sušenje lesa tudi lastno moderno sušilnico, upognjeno pohištvo in strojno obdelan les; njeni specijalni izdelki pa so v produkciji gozdarstva dimenzijski rezan les do 20 m dolžine ter upognjeno pohištvo. Doslej je družba izvršila sledeča večja dela: večje število vojaških barak za vojno ministrstvo, dobave za južno železnico, pošiljatve upognjenega pohištva za orijent ter pošiljatve rezanega in tesanega lesa za Italijo, kjer ima v Gorici svojo podružnico. V produkciji rezanega in tesanega lesa sprejema naročila na vsako množino, v produkciji upognjenega pohištva pa na 150 stolic na dan. Družba ima v svojih obratih zaposlenih okoli 300 delavcev ter se je vdeležila poleg sedamdesetih obrtnih razstav tudi vselejima v Ljubljani.

Viljem Freund.

Tovarna usnja.

Tovarna je bila ustanovljena že pred letom pod lastništvom Nasko, pod lastništvom Viljema Freundja pa obstoja od l. 1912. ter izdeluje podplate, zgornje usnje, od navadnega do najfinejšega ter druge specijalne vrste usnja, kakor rjavo teletino in kravino, črn in barvan boks, prsnjake za konjske opreme, likanec, usnje za podkolence, valčno usnje za umetne protaze, usnje za rezbarije, za pohištvo in torbe. Svoje izdelke razprodaja po celi Sloveniji, Hrvaški, Srbiji, Banatu in Bački. V tovarni je stalno zaposlenih 150 delavcev. Večjih naročil tovarna momentano ne sprejema, ker je vsled velikega povpraševanja po njenem usnju v zad-

njem času njeva zaloga vedno že vnaprej razprodana. Svoje izdelke je razstavila na velikem sejniu v Ljubljani ter na obrtni razstavi v Mariboru.

Tvrška Franjo Spes in sin.

Stavbeno podjetje.

Oba podjetnika, oče in sin sta mestna zidarska in tesarska mojstra, sedež njunega podjetja pa se nahaja na Tržaški cesti. To je najstarejša slovenska stavbena tvrška v Mariboru; ustanovljena je bila leta 1907. ter izvršuje vse osnutke, načrte in proračune, talne in nadtalne stavbe ter industrijska in gospodarska poslopja, lesene mostove, razpečuje vsakovrstno stavbeno gradivo ter daje brezplačna pojasnila in nasvete. Franjo Spes mlajši je izvršil z izvrstnim uspehom obrtno šolo v Ljubljani ter je na razstavi izložil načrte enodružinske stanovanjske hiše pod št. 1. v veliki razstavi dvorani. Res narodno podjetje se priporoča samo!

Jugoslovansko inženirsko podjetje v Mariboru, Vetrinjska ulica 30. ni bilo ustanovljeno dec. 1920. leta, kakor smo bili to napačno omenili v našem listu od 21. t. m., ampak že meseca novembra l. 1919., kar s tem dragevolje popravljamo!

Notranja in zunanja politika.

* O Protičevi akciji piše pondelj-kova „Riječ“: G. Protiču in njegovi akciji ne cveto rože. Na vsakem koraku se lahko uveri, da ima danes v radikalni stranki malo upliva in se dozdeva, da je namen njegove „akcije“ samo ta, pripraviti si teren za slučaj volitev, o katerih nujnosti sedaj naenkrat pišejo vsi, ki ne morejo brez njih priti na vlado. Seveda je vprašanje, ali bi lahko prišli na vlado po volitvah, zakaj v ta namen je potrebna večina. Večina pa ni zagotovljena niti g. Protiču niti onim, ki ga nervozno podpirajo. Sicer pa vprašanje novih volitev zaenkrat ni aktualno. Država ima druge važnejše potrebe in naloge: gospodarske, upravno-tehnične, zunanje-politične itd. Razen demokratov uvideva to tudi večina radikalcev, ki vkljub posameznim sunkom nekaterih svojih organov priznavajo, da zahteva interes naroda, da ostane sedanja koalicija tako dolgo na vladi, dokler se ne izvedejo najnujnejši zakoni o organizaciji države, kakor jih predvideva ustava. To je tudi mišljenje g. Pašiča, ki misli, da ni treba politične situacije motiti z novimi krči, tzm manj, ker danes nimamo ne v parlamentu in ne izven parlamenta skupine strank, ki bi lahko zavzela položaj današnje vladne koalicije. Zaradi tega nam je povsem nerazumljivo, da morejo nasprotni listi prinašati poročila, ki Protičeve akcije ne predstavljajo v rožnati svetlobi in katera pričajo, da je položaj vladne koalicije zopet ojačen.

* Prestolonasledstvo. Več inozemskih listov prinaša poročila, da vprašanje

prestolonaslednika v naši državi še ni rešeno, ker se baje princ Jurij poteguje za prestol. Dopisni urad dementira vse te vesti kot popolnoma neresnične in brez podlage, ker je to vprašanje že z ustavo rešeno. Razen tega pa so princ Jurij, princ Pavle in knez Arzen na čelu častniškega zbora že prisegli novemu kralju zvestobo.

* Bolgarski politiki v Zagrebu. Značajna bolgarokofilska politika, brata Buxton, sta dospela v Zagreb ter sta se razgovarjala z večjimi politiki in reprezentanti javnosti. Posebno sta se zanimala za odnose med Jugoslavijo in Bolgarijo in ni izključeno, da imata kako posebno, neoficijelno misljo.

* Iz Albanije. Po poročilih iz Korča izvršujejo albanske oblasti nad našim in grškim prebivalstvom neštevilna nasilstva. Pri grškem metropolitu so napravili hišno preiskavo. Mnogo meščanov, ki so rojeni na našem ali grškem ozemlju, so izgnali ter njih premoženje kratkoma razdelili. Izgnanci so pribezali preko naše meje. V notranjosti je opaziti posebno gibanje. Posebno na meji je v zadnjih dneh zelo živahno in upravičeno se sumi, da pripravljajo nov napad na našo mejo, katerega pa pripravljajo italijanski agentje. Naša vlada je ukrenila vse potrebno ter ojačila obmejne posadke.

* Ameriško-nemška mirovna pogodba. „Associated Press“ javlja iz Washingtona: Predsednik Harding predloži ameriško-nemško mirovno pogodbo senatu in kongresu, ki se sestane kmalu po 21. septembru. Ob tej priliki izda najbrže kratko sponenico.

* Leta 1925. nova vojna? Visoki japonski častnik, ki se nahaja v Rimu, se je izrazil nasproti poročevalcu lista „Giornale del Popolo“, da je pričakovati vojno med Zedinjenimi državami in Japonsko okrog leta 1925. — Japonska se že sedaj z mrzlično naglico pripravljala na to možnost. Samo izdatki za nove vojne ladje znašajo 16 odstotkov njenih celokupnih izdatkov.

* Vojne izgube Nemčije. Vojaški vegebah Nemčije, Glasom te statistike je imela Nemčija v svet. vojni 1.806.000 mrtvih in 4.200.000 ranjenih.

* Kerenski zopet na površju. V Pragi se nahaja že dalje časa Kerenski in več članov njegove bivše vlade. Zadnje dni so se vršila važna posvetovanja esserske stranke. Kerenski je že poprej v Parizu dosegel sporazum s tamkaj bivaječimi uglednejšimi pristaši stranke. Tako bo stranka Kerenskoga izmed vseh emigrantskih političnih skupin najenotnejša in dobro organizirana ter bo lahko po morebitnem padcu sovjetskega režima prevzela vodilno mesto pri reorganizaciji stnik objavlja statistiko o vojnih izgubah Rusije.

Podpirajte Jug. Matico!

—————

njene. Škoda pa bi vendar ne bila toliko, da niso Prusi pobrali bakreno streho, katere sploh niso nadomestili in je tako tudi ostrešje od vremenskih nezdov čisto strohnelo. Sedaj cerkev popravljajajo, popravila pa bodo stala — pol milijona dmarjev. V Smederevnu smo si ogledali zadrugo za obdelavo volne ter vinarsko zadrugo. K tej točki se povrnem še ob koncu.

Zvečer smo dobili poseben vlak ter krenili proti Požarevacu. Mesto leži v veličastni ravnini, ima široke moderne ulice in deloma tudi moderna poslopja. Mesto je središče živahne kupčije s pšenico in svinjami. V sirijski se nahaja preko 70 strof, ki so vsled vojne ostale brez staršev. Zavod se vzdržuje s podporo vlade in dobrosrčnih ljudi. Tudi mi smo segli v žep in po možnosti prispevali za to ubogo osirotelo deco junakov, ki so se hli ne le za svojo, nego za svobodo nas vseh, celokupnega našega troimenega naroda. Lepo deluje tu tudi žensko društvo, ki oskrbuje v dveh skupinah revne deklice. V prvi skupini se nahajajo neuke, ki se poleg vezenja, pletenja in šivanja uče tudi ljudskošolske predmete; v drugi skupini pa so odrasle, katere tkejo razne preproge na čisto preprostih statvah ter pletejo na strojih razne predmete, kakor nogavice, jopce, ogrinjala itd. ter imajo

Zanimivosti.

Zlato na smetišču. — Mrtvi se vračajo. — Najsevernejša cerkev na svetu. — Nenavadne mere časa.

V neki stari na pol podrti beznici na Angleškem so pred kratkim podrti starodavno peč ter jo vrgli na smetišču. Otroci, ki so se tam okoli igrali, so našli v smetišču par komadov drobiža, misleč, da so »rumeni« pičenigi ter jih odnesli domov. Doma so ljudje spoznali, da je to zlato in šli seveda takoj brskati po smetišču. In res se je izplačalo. Našli so precej zlatoga denarja izza leta 1806.—1835. Denar je bil svojčas skrit v peči in je prišel s pečo vred na smetišču. O tej stari beznici se je pripovedovalo mnogo reči o strahovih in duhovih, da, celo o hudicah, ki se je baje tamkaj prikazoval.

Pred kratkim se je vrnil v Chenev v bližini Lüticha iz ruskega ujetništva vojak, o katerem se je mislilo, da je že davno mrtev. Njegovo ime se je celo nahajalo na spominski plošči, ki je bila vzdana na rotovžu v spomin v vojni padlih vojakov domače občine. Presenečen je bil župan, ko se mu je javil, a še bolj njegova žena, ki je še — žalovala za svojim, v vojni izgubljenim možičkom.

Dne 21. avgusta je bila posvečena na Spitzberghu v Adventskem zalivu najsevernejša cerkev na svetu. Cerkev je zgrajena iz lesa ter je bila dovršena v 50 dneh. V cerkvi ima prostora okrog 300 ljudi. Posvetil jo je ob krasnem vremenu prof. Sperdrup iz Kristianije. Vse mesto je ob tej priliki izobesilo zastave.

Po poročilu monteverške ekspedicije merijo Tibečani oddaljenost po časih čaja. Mi pravimo n. pr. uro hoda, Tibečani pa pet čas čaja. To je, da se prehodi to pot, se rabi toliko časa, kakor da popije toliko in toliko čas vročega čaja. Slično pripoveduje Harry de Windt o Ostiakih v Sibiriji. Ti merijo oddaljenost po kotlih, ta je toliko časa, da mrzla voda v kotlu zavre.

Dnevna kronika.

— Kaj vse jih srbi! Neki klerikalni list se huduje, da so na Hradčanih, kjer biva prezident čekoslovaške republike Masaryk, uvedli dvorsko gardo ter da se prezidentova hči vozi v šesterovprežni kočiji. Zmerja čez „demokratsko republiko“, kjer naj bi vladala „enakost, bratstvo in svoboda“. Za način klerikalnega političnega boja je značilno, kakšnih sredstev se poslužuje, da pokaže ljudstvu: češ, taki so oni, mi bi bili pravičnejši, svobodnejši itd. Masaryk je bil odločen demokrat v onih časih, ko je marsikateri klerikalni politik plazil pred modrokrvnimi „gnadami“. Cisto naravno je, da se morajo na njegovem dvoru uvesti oni običaji, ki jih zahteva ugled vsakega vladarja, pa naj bo kronan ali voljen. Če bi n. pr. na Hradčanih uvedli običaje, ki bi jih mogel kak tujec osme-

Slovenski kmetje v Srbiji.

Po znanem razglasu Kmetijske družbe v Ljubljani v »Kmetovalcu« se nas je podalo na pot 10. septembra 82 vdeležencev, po večini kmetov, le nekaj je bilo tudi izbrane kmečke inteligence. Ob prihodu v Beograd nas je pozdravil v vznesenem govoru poljedelski minister gosp. Pucelj, pozdravnemu sprejemu pa je prisostvoval tudi g. minister dr. Kukovec. Po sprejemu smo si najprej ogledali znamenitosti Beograda, zlasti veličastni Kalimegdan; divili smo se krasnemu Topčideru, kjer so nas pri obedu počastili s svojo soudeležbo skoro vsi gg. ministri s predsednikom g. Pašičem na čelu. Ob tej priliki so se govorili razni govori, v katerih se je osobito naglašalo potrebo intenzivnega in racionalnega dela, in velike dolžnosti skrbeti za dobrobit naše krasne očetnjave. Z zadovoljstvom smo po tolikih iskrenih besedah segli v roke članom naše vlade, ki so s tem posemom našega obeda pokazali, da živimo res v svoji lastni, demokratični državi. Na to nam je g. ekonom Bogdan Trlin razkazal uzorno urejeno kmetijsko upravo na Topčideru.

V pondeljek jutraj smo se razdelili v dve skupini. Prva je potovala s parobrodom navzdol po Donavi, druga pa nav-

zgor po Savi. Kot poročevalec sem pripadal prvi skupini. Na veličastnem parobrodu »Kralj Petar I.« smo krenili ob sedmih jutraj iz pristanišča. Solnce je prijazno obsevalo izliv Save v Donavo, kateremu smo se mi, ki smo ta kraj prvič videli, naravnost divili. Občudovali smo ogromno trdnjavo Kalimegdan, katere zidovje je preživelo toliko najrazličnejših in znamenitih zgodovinskih dogodkov. Z nami na krovu se je nahajalo tudi nekaj rezervnih častnikov, ki so se prejšnjega dne vdeležili prisege v Beogradu, s katerimi smo se kmalu zapredli v živahne pogovore. Častniki so nam pregledno opisali vse razvojne faze bojev na obrežju Donave. Vožnja do Smedereva, ki je trajala dve uri, nam je minila v teh zanimivih pogovorih kakor bi trenil. Smederevo! To mesto je bilo s svojo trdnjavo trda kost za sovražnike Srbije. L. 1915. so bili Nemci tamkaj petnajstkrat prepodeni, predno se jim je posrečilo prekorčiti Donavo. Mesto so po poročilih zgradili že Rimljani ter ga že tedaj uporabljali kot važno obrambno torišče proti barbariskim narodom. Ogromno trdnjavsko zidovje s svojimi še ogromnejšimi kulami (stolpi) se vidi že od daleč. V mestu samem se najdejo še povsod sledovi zadnje vojne. Mnogo je v vojni trpela tudi krasna cerkev, katere kupoole so vsled strelav nag-

tako lep zaslužek. Požarevački meščani so nam dali na razpolago vozove za izlete v okolico. Ogledali smo si državno žrebčarno v Ljubičevu, kjer nam je ljubljanski komendant, ki nosi naslov nam priljubljenega a pri nas že skoro pozabljenega imena »starešina«, pokazal konje v hlevih in naprostem. Videli smo tu čistokrvnega Arabca poleg zastopnikov vitke in lepe angleške pasme, kakor tudi križance obeh pasem. Žebčarna pa ima poleg žrebcev tudi kobile, da si doma odgoji potreben podmladek.

Po krasni in rodovitni dolini reke Morave smo krenili navzdol do Aleksandrovcu, kjer smo obiskali srbske seljake v njihovih domovih. Hiše revnejših seljakov so sicer pletene iz prstja ter ometane z ilovico, pobeljeno po vrhu z apnotoda v njih vlada tak red, kakršnega bi tu in tam celo pri nas v Sloveniji kmalu zamislil. V bogatih in srednje dobrih hišah pa so kar čudni vezeniam domačega volnena izdelka. Krasne preproge, ne samo na posteljah, ampak tudi po tleh, kažejo izredno marljivost tega ljudstva. V neki hiši sem videl na steni male preprogice, katerih ena predstavlja cerkev in hišico poleg nje, kar pa ni slikano ampak vezeno iz raznobarnih volnenih nit. Poleg goved in konj rede tu namreč tudi ovce in vsa volna se doma predela

šiti in primerjati z azijskimi, tedaj bi bil gotovo slovenski klerikalni list prvi, ki bi to serviral svojim bralcem. Vprašamo pa: ali ste že povedali ljudstvu, da se razni škofje, kardinali in drugi cerkveni dostojanstveniki vozijo v sijajnih kočijah in da je tudi papež obdan s svojo „laibgardo“ Svicarjev? Denar za to gre iz žepov siromašnih vernikov, ker bogataši navadno ne prispevajo k Petrovemu noviču. Kristus ni poznal razkošja, ki obkroža njegovega namestnika. Torej: enakost . . . demokracija . . .

— **Pravila za carinski postopek.** Finančni minister je izdelal pravilnik za carinski postopek od 10. febr. 1919.

— **Razprava zoper morilce ministra Draškovića.** Dne 6. oktobra se vrši v Zagrebu glavna razprava zoper morilce ministra Draškovića, to so: Alijagić, Celaković in drugi.

— **Ceškoslovaški prezident Masaryk se nahaja te dni na Slovaškem.** V Bratislavo je došel 19. t. m. Sprejeli so ga na slovesen in pristrčen način.

— **V obrtno in trgovsko zbornico v Ljubljani** so bili glasom uradnega lista št. 113 izvoljeni v severnem delu Slovenije sledeči gg.: I. za industrijo: Fran Čuček, tvorničar šampanca v Ptuj, Peter Majdič, posestnik valjčnega mlina v Celju, Finko Pogačnik, tovarnar v Rušah, Ivan Rebek, tvorničar v Celju, Jakob Zdravc, posestnik valjčnega mlina v Središču. II. Za trgovino: Ludvik Brumen, trgovec v Murski Soboti, Drago Kobi, trgovec v Mariboru, Franc Korošec, trgovec v Gornji Radgoni, Lovro Petovar, trgovec v Ivankovcih, Vilko Weixl, trgovec v Mariboru, Rudolf Stermecki, trgovec v Celju, Janko Horvat, slikarski mojster v Ljutomeru, Andrej Kralj, sedlarski mojster v Ljutomeru, Ivan Lančič, kleparski mojster v Gornji Radgoni, Iv. Omulec, slikarski mojster v Ptuj ter Dragotin Stupan, stavbenik v Slovenski Bistrici.

— **Napad na učitelja.** V nedeljo so pokušovali domači fantje v Makolah z noži napaditi učitelja-begunca Gabrščeka ter ga težko ranili na glavi. Vzrok je bila haje ljubosumnost. To se je zgodilo v občini, katero klerikalci hvalijo kot eno najvzornjših svojih trdnjav.

— **Avstrijsko streljivo proti Avstrijcem.** Kakor poročajo nekateri dunajski listi, odposlila je tverka Hausner že dalje časa municijo na Madžarsko. Listi pozivajo vlado, naj vendar enkrat napravi konec temu zlorabljanju in naj ne podpira Hortyjevih tolp v zapadni Ogrski.

— **Iz Frama.** Pri nas razsaja zadnje dni epidemija griže, na kateri je zbolelo že veliko oseb, katerih so mnogo prepeljali v bolnico v Maribor, ki pa je že tako prenapolnjena, da ne more več sprejemati novih bolnikov. Griža je zahtevala tudi že obilo žrtev in umrje na teden približno 3 do 5 oseb. Nujno bi bilo potrebno, da bi se vsaj za ta čas, dokler trajaja griža, poskrbelo za primerno zdravniško moč, ki bi bila stalno pri roki, osobito še sedaj, ko se mariborska bol-

ni očisti in prebarva. Strene take domače volne više po mestih v raznih prodajalnah. Prijazni pop nas je peljal v cerkvi sv. Nikolaja ter nam s solzami v očeh pripovedoval zgodovino te hiše božje med svetovno vojno. V cerkvi so zapisana tudi imena krajanov, starcev, žen in otrok, ki so med vojno umrli bedni in gladni pod kopiti germanskih, madžarskih in bolgarskih surovežev. Ko bi zna- la cerkev govoriti, bi pripovedovala lahko strašno zgodbo tega bednega ljudstva. Saj so tirani tudi popu samemu ubili očeta ter upropastili šestnajstletnega sinčka. Ob tej priliki se obrnem še nekoliko nazaj na pot do tja. Na tej poti leži prijazno mestece Žabar, kjer smo prenočevali. Ob cerkvi se nahaja pet metrov visok obe- lisk, na katerem so napisana imena 174 junakov tega mesteca, ki so v svetovni vojni padli za domovino. Napis na zadnji strani se glasi:

Na grobovima v tujini
neče srpsko evice niči!
Pozdravite našu djecu,
nečemo im nikad stiči! . . .

Na sprednji strani pa stoji napis: »Za- hvalni gradjani varošice Zabora padlim herojima za očačbino i oslobodjenje od 12. do 20. godine!« Napis nam povesta dovolji

(Dajje prih.)

nica brani sprejemati nove bolnike, za katere nima več prostora in so tako prepušteni žalostni usodi.

— **Slov. Bistrica.** V zadnjem času smo dobili v našem kraju nekakšen kino, ki se je nastal v prostorih hotela „Beograd“. Lastnik tega podjetja je neki Kreutz, baje iz Ormoža. To bi samo na sebi še ne bilo nič hudega, zlasti z ozirom na bridko pomanjkanje prireditev, vsled česar propada naše družabno življenje. Izenadila pa nas je zadnja nedeljska predstava s popolnoma v nemščini pisanim filmom „5 minut odmora“ ter „lahko noč“ je bilo vse, kar je bilo na filmu slovenskega. Zdi se nam, da se mož ne zaveda, da so minuli časi suženjstva za vselej. Svetujemo mu, da si nabavi v slovenskem jeziku pisane filme, ker sicer bomo poskrbeli, da mu pristojna oblast pripomore do daljšega odmora.

— **Iz Marenberga.** V nedeljo so se vršile v naši občini občinske volitve. Protinarodni elementi in najhujši prejšnji nemški nacionalisti so se bili za te volitve združili v skupno listo pod zlorabljeno firmo socialne demokracije, toda vse ni pomagalo nič, niti to, da so bili slovenski volilci razdeljeni na tri liste, na: listo namješčenecv in uslužbencev, listo posestnikov in listo obrtnikov in delavcev. Socialnodemokratska lista je dobila samo tri odbornike, dočim so jih dobile slovenske skupaj 13 in sicer: prva 8, druga 4, a tretja 1. Vspreh slovenskih list pri volitvi je silno dvignil našo narodno zavest in bo blažljno uplival tudi na bodoči razvoj narodne zavesti v našem Marenbergu, ki je bil še nedavno najbolj zagrizeno nemško in nemškutarско gnezdo.

— **Iz Slovenskih goric.** Po nekaterih krajih Slovenskih goric se vsesplošno hudo čutijo posledice letošnje suše. Posebno je uničila suša krmo, katere so nekateri, posebno najemniki in viničarji pridelali tako malo, da bodo morali na zimo svoja živinčeta prodati in to seveda za nizke cene, katere bodo diktirali oni, ki imajo dovolj krme. Pa tudi domače hrane, koruze, fižola, repe in zelja ne bodo imeli nekateri niti do Novega leta. Kaj bo potem?

Prvega oktobra vsi na veliko veselico pekrškega izobraževalnega društva v „Narodni dom“!

Mariborske vesti.

Maribor, 22. septembra.

— **To so možje!** Pravi kulturni škandal že postaja brezplodno beračenje Ljudske knjižnice. Skoro po kronical kapljajo prispevki in to večinoma od tujih, ki nimajo ničesar odveč. Najvišja inteligenca (neki dvorni svetnik je donesl celih 5 kron) in bogati sloji se pa ne zgnejejo. Naj bo to merilo njihove kulture?! Zato pa s tem večjim ponosom objavljamo, da nam je izročil danes za Ljudsko knjižnico obrtnik Ivan Kravos, sedlar na Aleksandrovi cesti (delavnica na Koroški cesti) za njega — begunca — ogromni dar 400 K. Ne skromnemu g. Kravosu, ampak naši slovenski javnosti pravimo: dokler imamo v Mariboru med obrtniki tako narodnozavedne in kulturne može, ne bomo postali pesimisti!

— **Nadut polentar.** Prejeli smo: Na Aleksandrovi cesti št. 43 se je nudil v sredo popoldan mučen prizor. Stanovane italijanskega pripadnika Gira, ki se je izselil v Gorico, je stanovanjski urad nakazal nekemu železničarju. Ko je ta videl, da ima Gira že vse svoje pohištvo zloženo v vagon in se je prepričal, da je stanovanje že popolnoma prazno, je pripeljal svoje pohištvo ter se hotel vseliti. Toda naduti Italijan mu ni hotel izročiti ključev od stanovanja in železničar je moral s svojo ženo, otroci in pohištvom prezebrati ne ulici. Se-le energični nastop policije je prisilil Giro, da je izročil ključe. Nadutež pa je pri tem železničarja v laščini še nesramno ozmerjal. Kaj si dovoljujejo pri nas tujci, pre-sega res vse meje. Naša popustljivost se maščuje nad nami samimi.

— **Mariborski stanovanjski urad** prihaja počasi do reda. Ta teden je prevzel začasno vodstvo tega urada komisar Legat od poverjeništv za socialno skrbstvo, ki bo vodil urad toliko časa, da dobi vlada primerne predsednika, ki bo bolj varen mesto prevzeti. Kakor hitro bo mestni magistrat imenoval dva člana v sosvet, zastopnika hišnih posestnikov in najemnikov, bo začel stanovanjski urad redno poslovati. Upamo torej, da bo naša stanovanjska anarhija polagoma pojenjala.

— **Sprememba vremena.** Toplim dnem prejšnjega tedna sledi znatno hladnejši; posebno zjutraj in zvečer je občutno hladno — poznojesensko. K temu pa še piha hladen veter, tako, da je z toplega poletja postala kar čez noč mrzla jesen. Kljub temu pa je temperatura v opoldanskih urah na solnčnih krajih in za vetrom še precej visoka.

— **Srbohrvatske knjige v Ljudski knjižnici.** Naša Ljudska knjižnica noče po vzorcu raznih »Leihbibliothek« nuditi samo zabavo z romanji, ampak stremi pred vsem za pravo, narodno in kulturno vzgojo vsega prebivalstva v Mariboru in okolici. Gojiti hoče poznavanje kulture bratov Hrvatov in Srbov in sploh Slovanov; a tudi najboljša svetovna literatura mora biti zastopana. V to svrhu si je v »počitnicah« nabavila veliko število najboljših hrvatskih knjig, tako da je napolnila z njimi celo omaro. Knjige so že urejene in se izposojujejo ob knjižničnih uradnih dneh. Priporočamo jih posebno onim, ki se hočejo spopolniti, oziroma sploh priučiti srbohrvaščine.

— **Za Ljudsko knjižnico je nabral računski oddelek delavnice južne železnice 170 K.** Vsem darovalcem najtoplejša zahvala!

— **Gospodilčne,** ki so se že prijavile, in ki bi bile pripravljene sodelovati pri veliki veselici požarne brambe dne 2. oktobra pri Götzu, se naprošajo, da se v svrhu razdelitve zglasje v nedeljo 25. tn. dopoldne med 10. in 12. uro pri požarni brambi na Koroški cesti 12.

— **Izobraževalno društvo v Pekrah** priredi v nedeljo 1. oktobra v Narodnem domu veliko dobrodelno veselico z velezabavno burko „Moč uniforme“ s spremljevanjem orkestra, s plesom, šaljivo pošto, ameriškano poroko itd. Občinstvo opozarjamo že sedaj na to prireditev z željo, da se je čim najštevilnejše vdeleži.

— **Prenočevalnica za železničarje.** Južna železnica je zgradila na glavnem kolodvoru v Mariboru ob Meljski cesti novo veliko prenočevalnico za železničarje, ki spremljajo vlake iz Avstrije v Jugoslavijo in nazaj v Avstrijo. S tem bo železničarjem spremljevalcem, ki so se morali doslej potikati po kolodvorskih lokalih veliko pomagano.

— **Cegavo je kolo?** Neka orožniška postaja je zaplenila moško kolo znamke „Styria-Globus“. Osebe, ki lahko dokažejo lastninsko pravico, naj se oglase pri policijskem komisarijatu v sobi št. 2.

— **Pri delu ponesrečil.** 42-letni delavec tvrdke Himler v Cvetlični ul. št. 20, Franc Klaniček, je prišel v sredo popoldne pri razrezavanju desk z desno roko v cirkularno žago, ki mu je trenutoma odtrgala tri prste. Rešilni oddelek mu je podal prvo pomoč.

— **Grozna nesreča** se je pripetila v torek dne 20. t. m. v Cirkovcih pri Pragerskem. 17-letni posestniški sin Jakob Potišek je splezal na drevo v vinogradu, da bi potrgal sadje. Pri tem je stopil na šibko vejo, katera se je pod njegovo težo zlomila ter padel tako nesrečno, da se je dobesedno nataknil na trtni kol. Kol se mu je ydril od zadaj v trebuh ter se odlomil tako, da mu je ostal 10 cm dolg kos v trebuhu. Težko ranjenega so prepeljali z železnico v Maribor, odkoder ga je rešilni oddelek prepeljal v bolnico.

— **Zločin ali nesreča.** Ko je v sredo jutro dne 21. t. m. došel vlak iz Nemške Avstrije z vračajočimi se ruskimi ujetniki, so prijavili nekateri potniki, da je na potu od meje do Maribora izginila iz vlaka neka ženska. Kmalo za tem je došel drugi vlak, ki je pripeljal seboj težko ranjeno žensko, katero so našli na progi v šentiljskem predoru. V njej so spoznali Rusinjo, katera je izginila iz prejšnjega vlaka. Ponesrečena je bila grozno pohabljen. Imela je zlomljeno lobanjo in obe roki, kontuzije na obeh nogah in odrtine po

celem životu. Rešilni oddelek jo je prepeljal v bolnico. Da-li je nesrečna žena sama padla, oz. skočila iz vlaka, ali pa jo je kdo namenoma porinil, bo dognala uvedena preiskava.

— **Kavarna „Jadran“.** Danes koncert prvovrstnega salonskega orkestra.

— **Velika kavarna.** Danes zvečer koncert prvovrstne salonske godbe prof. Kubička 1259

Narodno gledališče.

— **Iz gledališke pisarne.** Nocoj ob pol. 8. uri naj se zglasijo vsi oni gospodje in gospodične, ki so delali preizkušnjo za gledališki zbor, v gornjih prostorih Narodnega gledališča. — Uprava Narodnega gledališča v Mariboru.

Porotno sodišče.

— **Mariborska porota** ima v svojem jezenskem zasedanju, ki se je začelo v ponedeljek 19. t. m., sledeče razprave: Dne 19. septembra zoper Franja Nepomuckega radi poneverbe in zoper Gjorgia V. Berkovića radi rop; dne 20. septembra zoper Franca Sčlina, Janžekovića in Kristovića zaradi rop; dne 21. septembra zoper Antona Rajha zaradi tatvine; dne 21. septembra zoper Antona Trneka zaradi uboja; zoper Avgusta Peitlerja radi uboja in zoper Ivana Vesenjaka radi posilstva in rop; dne 22., 23. in 24. septembra zoper Karla Živka radi umora; dne 26. septembra zoper Jakoba Hanzela, Preloga in dr. radi tatvine in zoper Jurija Zavca radi umora; dne 27. septembra zoper Alojza Kofjača radi uboja.

—o—

Maribor, 19. septembra.

Rop v kolodvorski menjalnici.

— **Gjorgje Vasiljevič Porhovič,** 19 let star ruski častnik, je študiral realko in je leta 1916. vstopil v častniško šolo v Kijevu, katero je končal leta 1917. kot častnik. Začetkom leta 1918. je vstopil v protibolševiško armado generala Kornilova, služil pozneje v Denikinovi armadi, naposled v Vranglovi armadi. Po Vranglovem porazu pa je pobegnil v Turčijo in pozneje v Beograd, kjer je bil nekaj tednov zaposlen pri ruskem rdečem križu. Ker ni dobil več podpore in je bil brez sredstev, je sklenil se za vsako ceno prebiti v Ukrajino. Zadnje dni meseca marca 1921 je prišel s svojim prijateljem Cjelikovim v Maribor, kjer sta slučajno našla tovariša Blagovića. Ta jima je predlagal, da bi z združenimi močmi izvršili rop v kolodvorski menjalnici. Skupno so si ogledali krajevne razmere in naredili načrt; žreb je določil, katero nalogo naj vsak izmed njih prevzame.

— **Dne 31. marca 1921** okoli 6. ure zvečet so šli vsi trije v čakalnico tretjega razreda in so čakali na ugodno priliko, ki se jim je ponudila med 7. in 8. uro, ko ni bilo nikogar na kolodvoru. Blagovič je šel prvi v menjalnico, kakor da bi hotel tam menjati 100 avstrijskih kron v dinarje, za par sekund pa sta mu sledila Porhovič in Cjelikov, stopila k uradniku Henriku Scheidbachu in mu nastavila revolver s pozivom: »Roke gori!« Ugasnili so luč, Porhovič je zvezal Scheidbachu roke na hrbtu z brisačo in mu izpraznil žep. Potem je prebrskal pisalno mizo in blagajno in pobral 274.000 avstrijskih kron, nač 100.000 jugoslovanskih kron, 500 dolarjev, nad 10.000 carskih rubljev, razne vrednostne papirje in železno škrinjico.

— **Po izvršenem ropu** so Scheidbachu zvezali še noge in mu zamašili usta, da ni mogel kričati. nato se pa podali peš proti avstrijski meji in si razdelili plen. Porhovič je dobil približno eno tretjino plena. Železno blagajno so zakopali v nekem gozdu na Stari gori in pokrili z listjem. Tam jo je pozneje našlo orožništvo. Zvečer dne 1. aprila so prišli v Ernovž in so prenočili v kolodvorski restavraciji. Ko je drugo jutro zahteval orožnik od njih legitimacije, je aretiral Porhovića, ker njegova potni list ni bil vidiran, njegova tovariša pa sta med tem pobegnili. Ko so se našle pri njem velike vsote denarja, je nastal sum, da je udeležen pri ropu, o katerem so listi že prinesli vest. Izročeni je bil okrajnemu sodišču v Lipnici, pozneje pa premeščen v Maribor.

— **Porotniki** so vprašane na rop soglasno potrdili in Porhovič je bil obsojen na pet let težke in poostrene ječe.

—o—

Kultura in umetnost.

x Glasbena Matica Maribor. Odbor pevskega zbora Glasbene Matice naznana, da se vrši v soboto, dne 24. septembra 1921. ob pol 20. uri v društvenih prostorih pri »Götzu« vpisovanje starih in novih pevk. Nove pevke se sprejemajo le pri prvih vajah. Na poznejše prijave se ne bo oziralo, ker se bodo študirale večje skladbe in bi poznejši vstop motil napredovanje. Priporoča se, da se vpišejo le one pevke, katere nameravajo tudi do konca sezije vstrajati v zboru ter prilagajati redno k vajam. — Odbor.

x Cankarjevo črtico »Kraj Matije« prinaša v dobrem nemškem prevodu J. Walla nedeljska »Prager Presse«.

x Planinski koledar za leto 1922. (VII. letnik) je že v tisku ter naj vsi zainteresenti, ki nameravajo v njem inserirati, pošljejo rokopise v najkrajšem času na založništvo Planinskega koledarja (Brunou Rotter), Maribor, Kerkova ulica 5, ker se konča s tiskom najkasneje koncem oktobra. Cena za celo stran 220 K, za pol strani 120 K, za četrt strani 60 K.

x Rijetka kalendarska novost. Polovicom novembra meseca izaci ce u nakladi Saveza dobrovoljaca Hrvatske, Slavonije i Istre u Zagrebu veliki narodni kalender »Jugoslavija«. Uz opremu, kakve dosad nije imao još nijedan naš kalender, ima ce on bogat sadržaj s popularnim člancima o raznim socijalnim i ekonomskim pitanjima, nadalje pripovjesti, pjesme i anegdote naših poznatih književnika. Ie historijal naše borbe za oslobođenje in ujedinjenje kao i prikaz jugoslovenskog dobrovoljačkog pokreta u Evropi i Americi. Specijalna odlika ce mu biti velika zbirka originalnih fotografija sa sviju frontova, na kojima su naše dobrovoljačke trupe učestvovala. To ce ukratko biti prvi naš nacionalno ekonomski leksikon namijenjen svima staležima. Njega ce trebati svaka naša kuća i zato već sada upozorujemo na njegovu skoru pojavu.

x Bulletin Ligne des Sociétés de la Croix-Rouge. Prešli smo juljsko in avgustovo številko izvestja ki ga izdaja Liga društev Rdečega križa v Ženevi. List nam podaja širok razgled po svetu in priča, da napreduje zdrava mednarodna vzajemnost v duhu človekoljubnih stremiljenj. Ta številka ima nastopno vsebino: Generalni poročnik sir David Henderson (predsednik Lige); Apel Rdečega križa za mir; za Rusijo (poročilo o mednarodni konferenci v Ženevi 15.—16. avgusta 1921.); Kronika Rdečega križa; Poročilo o mednarodnem komiteju Rdečega križa; Novice iz Lige; Poročilo o mešani komisiji mednarodnega komiteja in Lige društev Rdečega križa; Imenovanja; Misije; Publikacije Lige; Splošna kronika; Medicinska kronika (poročilo o pobijanju malarije na Španskiem; o otroški umrljivosti, o Rockefellerjevi ustanovi za zatiranje tuberkuloze v Franciji, o tuberkulozi na Dunaju itd. o novi orientaciji v borbi proti tuberkulozi i. dr.). Iz naše države »Jugoslavije« prinaša Bulletin obširnejše poročilo o ustanovitvi prve šole za bolniške strežnike v Beogradu.

Obiskujte obrtno razstavo v Götzovi dvorani!

Gospodarstvo.

Gospodarski položaj na Poljskem. Največ se piše tačas na Poljskem o groznem padcu poljske marke. Kateri pada še vedno dalje. Pred par dnevi je stal dolar celo na 4.200, a se zdaj stoji nad 4000. Časopisje posveča temu gospodarskemu dogodku posebno pažnjo ter navaja v dolgih člankih vzroke te nenavadne prikazni. Kot take navajajo inflacijsko papirnatoga denarja, (že avgusta je bilo nad 128 milijard v prometu) nereden budget ter postopanje vlade; ki po svojih agentih sama tira vrednost deviz kvizku ter ne podpira dovolj izvoza; Vse to pa ne poma-

ga nič; — piše »Prager Presse« — najti je treba sredstva, s katerimi je mogoče razmere konsolidirati. O olajšanju druginje na Poljskem ni nič govora. Padanje cen ne stoji nikakem razmerju s padajočo valuto. Trgovci le neradi prodajajo svoje blago, boječ se, da bodo pri ponovnem nakupu sami morali plačati višje cene. Radi tega je nastal zastoj v celem gospodarskem življenju. Vsi stanovi so splošno obubožali. Velike trgovske hiše imajo le male zaloge. Če hočejo nabaviti novo blago, se mora navadno osnovati za to konzorcij, ker posamezniki vsot, ki so za to potrebne, ne zmorejo.

Na eni zadnji sej budgetne komisije, vsled katere je finančni minister podal ostavko, in čenur je sledila križa vlade, se je razpravljalo o valutnem vprašanju. Finančni minister je bil za to, da se najprej spravi proračun v ravnovalje, potem šele obravnava regulacija valute, dočim so drugi takoj zahtevali regulacijo valute. Časopisje priznava, da je stališče finančnega ministra pravilnejše, odobrava pa tudi predlog nasprotnikov, kot praktičnejši, upajoč, da bi se z radikalnimi odredbami dosegla remedura. Priznati se mora, da je zavzemal finančni minister edino pravilno stališče. Kajti, če bi vlada, predno bi dosegla ravnotožje med državnimi dohodki in izdatki, poljubno izpremenila provizorično valuto v definitivno, bi vsak, kdor bi si le mogel, nabavil tujo valuto ali blago, da bi se na ta način izognil izgubi, ki sledi v takih slučajih, posebno pa še v gospodarsko nekonsolidiranih državah.

Ze izmenjava kron na marke v razmerju 100 : 70 jih je spametovala. Nevarnost bi se potem le še povečala; kajti, če bi se gospodarske razmere tudi potem ne konsolidirale, bi zopet nastala inflacija nove valute, katera bi potem imeia še manjšo vrednost, kot jo ima današnja poljska marka. Tudi na Poljskem počasi uvidevajo, da je rešitev samo v delu in zdravi gospodarski politiki.

g Oddelek za socialno skrb pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani želi nabaviti za invalidske zavode nastopne vrste blaga: 530 komadov volnenih odev, 1616 metrov blaga za slamnake, odnosno žitnice (gradl), 328 metrov blaga za zglavnike (gradl), 920 metrov blaga za zglavniške prevleke in sicer franko Ljubljana. Pismeno zapečatene ponudbe (pravilno kolkovane) z vzorci vred naj se pošljejo na gori omenjeni oddelek, invalidski odsek (Št. Peterska vojašnica) najkasneje do 20. sept. 1921. V ponudbi je navesti, v katerem roku (od dne naročila) se dobavi blago. Oddelek si pridržuje pravico, da sprejme izmed prispelih ponudb eno ali pa tudi več. Reflektira se le na dobro blago. Fature se poravnajo najkasneje 14 dni potem, ko je bilo blago pravilno prevzeto.

Ernest Eokstein: 20
Afrodita.
Roman. Prev. Rufar.
(Dalje.)
IV.

Od tega dne se je Akontij popolnoma spremenil. Mir in zadovoljstvo sta izginila. Vsak dan dopoldne je delal. Harita, ki jo je klesal za Kipido, je le počasi napredovala. Slučajno je našel primeren model v neki Efeskinji, ki je ravnokar dospela v Milet. Nečera bi bila za to delo najprimernejša; kakor hitro pa je zvedela, komu je delo namenjeno, o tem ni hotela ničesar vedeti in Akontij je bil prisiljen, iskati drugi model ter je pri tem srečno našel na pravkar došlo Efeskinjo. Popoldne ni mogel zdržati doma, da si je bila svetloba v tem času najprimernejša. Hodil je po ulicah krog trga ter vedno pazil, da bi videl tje Kipido ali srečal njeno nosilnico, v kateri so jo v tem času nosili na izprehod ob pristanišču ali pa na periferijo mesta. Kadar-koli je srečal nosilnico, katero je nosilo osem izbranih misirskih nosačev, je znal vedno tako ukreniti, da je šel trdno ob nosilnici, brez da bi ga bili drugi zapazili, kajti kjer koli se je prikazala nosilnica lepe Kipide, se je kar trlo sveta. Vsikdar mu je sree burno bilo, boječ se, da bi ga Kipida zapazila in kaj lahko bi smatrala njegovo približevanje za grzpost. Bal se je, da bi

ga zapazila, a obenem si je to želel. Če že ne more biti njegova, naj vsaj ve, kako neizperno jo ljubi, da le za njo živi. Sicer pa njega ni oviralo samo to, da je ona arhontova liči in zelo bogata, temveč bolj njena izredna lepota. Z istim uvaževanjem, kakor Kipido, bi bil zaprosil samo zlato Afrodito.

Pet ali šestkrat po onem prvem sestanku je na ta način spremljal njeno nosilnico. Šel je za njo do drevoreda na mestni periferiji; videl je, da pod zelenimi hrasti vsakikrat izstopi iz nosilke ter se s svojim spremstvom šeta po drevoredu, a on je smel svojo ljubljeno boginjo samo od daleč gledati.

Enkrat pa se je tudi v njegovem srcu pojavila ljubosumnost. Konon, katerega je skoraj popolnoma pozabil, je slučajno bil v drevoredu ter se je pridružil šetajoči lepotici. Sedaj se je Akontij spomnil vsega; spomnil se je pogovora med Kononom in Oloronj v ulici ob pristanišču. Kako prevzetno je govoril takrat oholi Milečan! A zdaj! Kako samozavestno nastopa, kakor da ima že vse pravice ter da se sme že povsem zaupljivo razgovarjati z Haridimovo hčerko!

Izza debelega hrastovega debla je opazoval Akontij vsak Kipidin migljaj; ona je prišla tu mimo s svojim prosilcem, a njena spremljevalka je ozirljivo in skromno par korakov zaostala. Njen lep obraz ni kazal ni radosti ni nerazpoložena. Govorila je mirno in ravnodušno. — Mlademu kiparju se je dozdevalo, da ji igra krog ust ironičen smeh. Ne, tako ne stopa nevesta v roki ženina! Konon se je prevaril in zaračunal!

Naposled se je zgodilo to, česar se je bal bledušasti Olor. Kipida je zvedela, da lazi Konon za milečanskimi prodajalkami

evetna, a napram njej se dela, kakor da ne pozna nobene druge.

Akontij je čim dalje bolj čutil, da je lepa Kipida zavladaja v njegovem srcu. Misel, da bo nekoč žena drugega, se mu je zadržala v srce, kakor oster nož. Dozdevalo se mu je, da tega ne more preživeti.

Tako je zopet minilo nekaj tednov. Zima se je umikala pomladi, ki je obdala vso naravo s svežim zelenjem.

Harita, na kateri je delal Akontij, je le počasi napredovala. Pri detu: so ga navdajale čudne in drzne misli. Vedno bolj ga je prevladalo poželenje za srečno Afrodito, nesturno boginjo se mu je mnogokrat prikazala v sanjah, ga karala radi njegove omahljivosti ter mu vlivala v dušo novega poguma. Posebno zadnja prikazen je bila tako živa, da bi se mogel dotakniti.

»Akontij!« mu je rekla boginja. Če mu klanjaš glavo ter se odrekaš sreči. Pred mojim prestolom se ne polaga velava na bogastvo in zunanji blesk, ne na plemstvo in vladarsko moč, temveč samo na lepoto in zvestoto. Čisto ljubezen. Nagni se nad zrcalo potoka, kakor nekdanj Narcis ali pa vzemi silajno kovino ter se ogledaj! Mar nisi lepši nego mlčavi Konon? Mar ti nisem dala odkrito plemenito dušo, moško srce in ognjene oči, katere bi moral samo znati uporabljati. Bodi drzen in hitri, Akontij! Bodi sreeen in neustrašen! Pridobi si njeno srce in vse si pridobiš!

Te sanje so ga navdajale z novim upanjem in pogumom.

(Dalje prih.)

Glavni urednik: Reditvoj Reher.
Odgovorni urednik: Rudolf Oziem.

Korespondentije
z dovršeno trgovsko šolo, večje stroje- in tesnopisja, sprejme Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Mariboru. 1875

Kupim
sode za vino v večji množini. Prodajalci naj javijo naslov in drugo na Jan. Stuhec, Radinci. 1878 2-1

Velika izbira sukna, perila, odev, gotovih oblek, dežnikov, posteljno perje itd. po znižanih cenah se prodaja pri J. TRPIN, Maribor Glavni trg št. 17. 1857 10-10

VSE ŠOLSKE POTREBŠČINE
Cenjenim staršem in dijašvu priporoča
v priznato najboljši kakovosti in najnižjih cenah.
Zlata Brišnik, Maribor
Slovenska ulica 10. 1841 10-9

Mala oznanila.
Boljši gospod išče meblirano sobo z hrano in obkrbojproti plačilu v naprej. Prispeva tudi poljske prideleke brezplačno. Cenj. ponudbe pod št. 1821* na upravo. 1474 3-1
išče se meblirana soba z hrano ali brez nje. Poizve se pri l. Sušniku, Slovenska ulica št. 13. 1477
Zakonski par brez otrok išče mesto hišnika. Ponudbe na upravo lista pod št. 1467. 1467 2-1
Prodaja se cenov nekaj kuhinjskega in sobnega pohištva v jako dobrem stanju. Prosti ogled ob nedeljah. Slovenska ulica 36. 1478 2-1
Prodaja se solerske obleke in gurnija. 2 deževna plašča, en par turistovskih čevljev, en zimsko suknjo, en irak. Nf. slov v upravi. 1465 2-1
Gramofon se po ceni prodaja. Studenci, Aleksandrova cesta 37 prilijcje.

Sposoban mladič
potpuno vješt njemačkom i slovenskom jeziku, upućen u uredovne poslove, koji bi mogao posjecivati u obzir dolazeće tvornice, traži se za podružnicu jednog otmelog inozemnog društva. Sa znanjem hrvatskog i francuskog jezika imadu prednost. Ponude na post. štanski pretinac 1-5, Zagreb. 1135 2-1

Stavbeno podjetje
Franjo Spes in sin
Izvršuje načrte in prevzame vsa v stavb. stroko spadajoča dela.
Soudeleženo na I. obrtni razstavi, odd. I, stojnica 1.

Krojaški atelje 1895 5-3
LJUDEVIT ŠETINA
Maribor, Miklošičeva ul. 4
Soudeleženo na I. obrtni razstavi, oddel. VI, stojnica 80.

V modnem ateljeju za dame Kerkova ul. 5/II.
Cene se izdejujejo jutranje, popoldanske in večerne Postrežba
zmerne: tosiete, kakor tudi kostumi, plašči, narodna noše i.t.d. od najpriprostejše do najlinejše izvedbe. točna!
1868 Priporoča se **Marica Kitzler.**
Soudeleženo na I. obrtni razstavi 300. v Mariboru.